

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**ПІДТРИМКА БАТЬКАМИ РОЗВИТКУ ПРЕДМЕТНО-
ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ КОНСТРУКТОРУ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 09-241М групи

Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми «Дошкільна освіта»

Зінченко Олександра Олександрівна

Керівник к.пед.н. Цюпак І.М.
Рецензент Хоруженко Т.А., вихователь-
методист Антонівського ясла-садка № 4
комбінованого типу з логопедичними групами
Херсонської міської ради

Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку.....	8
1.1. Сутність поняття «предметно-практична навичка».....	8
1.2. Наукові дослідження з проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку	10
РОЗДІЛ 2. Методичні засади підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.....	14
2.1. Різновиди конструкторів для дітей дошкільного віку.....	17
2.2. Визначення рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку	26
РОЗДІЛ 3. Рекомендації з підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору	26
3.1. Використання конструктора у роботі з дітьми дошкільного віку.....	33
3.2. Специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.....	36 38 45
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	
Додаток А. Зміст освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-	

пізнавальному просторі»: предметно-практична, технологічна компетентність.....	47
Додаток Б. Методичні рекомендації реалізації освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» в ЗДО: предметно-практична, технологічна компетентність.....	51
Додаток В. Типи й основні відмінності дитячих конструкторів (за каталогом магазину AFK-Distribution).....	56
Додаток Д. Види та характеристика конструкторів для дітей дошкільного віку (за каталогом магазину «Лева - дитячі іграшки»).....	59
Додаток Ж. Класифікація видів конструкторів за способом кріплення, за матеріалом виготовлення та формою (за каталогом магазину).....	63
Додаток З. Характеристика видів «LEGO-конструювання».....	
Додаток К. Алгоритм спільної інтелектуально-творчої діяльності педагогів, батьків, вихованців.....	
Додаток Л. Рекомендації вихователям щодо організації конструювання з дітьми.....	

ВСТУП

Оновлення системи дошкільної освіти України ставить перед сучасними вихователями завдання розвитку в дітей дошкільного віку передумов гармонійно розвиненої, конкурентоспроможної особистості, яка успішно реалізує себе у навколишньому середовищі, що має риси: дослідника, винахідника, підприємця, новатора. Зазначена модернізація потребує підтримки батьками компетентнісного підходу до вирішення поставленої освітньої мети формування особистості не лише у закладі дошкільної освіти, а й в домашніх умовах.

Проблема вивчення змісту та особливостей розвитку, формування предметно-практичної компетентності, діяльність, дій, способів та навичок розкрита у дослідженнях Безсонова Ольга, Карабаєвої Ірини, Гарашенко Лариси, Літченко Олени, Фурманюк Світлани, Михальської Світлани, Голоти Наталії, Брежнєвої Олени, Машовець Марини.

Дослідження, щодо специфіки використання конструкторів в різних видах діяльності дітей дошкільного віку досліджували Абрамова Анжела, Гарбар Тетяна, Зоря Юлія, Вовкозуб Оксана, Кідалова Наталія.

Враховуючи особливості сучасної дитини, пріоритетна організація освітньої діяльності на засадах взаємодії дорослих з дітьми дошкільного віку, орієнтованої на інтереси та можливості кожної дитини та що враховує соціальну ситуацію її розвитку; підтримка дорослими позитивного, доброзичливого ставлення дітей у колективі однолітків, їх взаємодії у різних видах діяльності; супровід ініціативи та самостійності дітей у специфічних для них видах діяльності; організація розвивального простору з можливістю вибору дітьми матеріалів, видів активності, учасників спільної діяльності та спілкування. Зазначене поєднує в собі можливості використання конструктору як засобу розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного з залученням підтримки батьків.

Аналіз наукових досліджень засвідчив, що проблема підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору не знайшла свого відображення у теоретико-методологічній літературі.

Тема кваліфікаційної роботи (просту) розроблена в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Педагогічного факультету Херсонського державного університету «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів».

Мета дослідження – науково обґрунтувати й дослідити особливості підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.

Для реалізації мети дослідження були сформовані такі **завдання**:

1. Розкрити сутність поняття «предметно-практична навичка» та проаналізувати наукові дослідження з проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку.

2. Вивчити різновиди конструкторів для дітей дошкільного віку.

3. Дібрати та адаптувати методи визначення рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку.

4. Схарактеризувати специфіку підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.

Об'єкт дослідження – співпраця з батьками дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – підтримка батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.

У процесі дослідження використано такі методи: *теоретичні* – аналіз та вивчення літератури з проблеми вивчення та освітніх програм з

метою з'ясування термінологічного поля дослідження, аналіз наукових досліджень з проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку; *емпіричні* – опис інформації з нормативних документів, програм, вивчення навчально-методичної документації з дошкільної освіти, для з'ясування ключових понять дослідження та визначення змісту підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні змісту поняття «предметно-практична навичка», обґрунтовано специфіку підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору, розроблено рекомендації.

Практична значущість дослідження: Дібрано та адаптовано методи визначення рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини старшого дошкільного віку. Схарактеризовано специфіку підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору. Результати кваліфікаційного дослідження можуть бути використані під час написання тез, курсових робіт та в практиці організації співпраці з батьками дітей дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, практичні висновки, результати дослідження підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку обговорювалися під час виступу на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету та на Всеукраїнській науково-практичній конференції (з міжнародною участю) «Фребелівська педагогіка в сучасній освіті: вимоги, тренди, перспективи» (відбулася 20-21 квітня 2023 р., Україна, м. Івано-Франківськ, м. Херсон) у виступі «Специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних

навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору», на Всеукраїнській науково-практичній конференції «ОСВІТА І ВИХОВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОВОЄННОГО СТАНУ» (відбулася 27-28 КВІТНЯ 2023 р., Україна, Рівне) у доповіді на «**Наукові дослідження проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку»,** на Всеукраїнській студентській науково-практичній інтернет-конференції «РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» (відбулася 7-8 листопада 2023 р., Україна, м. Івано-Франківськ) у доповіді «**Використання конструктора у роботі з дітьми дошкільного віку».**

Кваліфікаційна робота має таку структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ КОНСТРУКТОРУ

1.1. Сутність поняття «предметно-практична компетентність»

Базовий компонент дошкільної освіти розкриває основні освітні напрямки розвитку дитини дошкільного віку, у відповідності до проблеми дослідження розглянемо сутність предметно-практичної компетентності.

«Предметно-практична, технологічна компетентність - здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями, з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання» [2].

У *додатку А* подано повний зміст освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»: предметно-практична, технологічна компетентність.

Що до змісту предметно-практичної компетентності у Методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти, відповідно до освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», зазначено, що «оновлення змісту та освітнього процесу в закладах дошкільної освіти сприятимуть формуванню навичок предметно-практичної та технологічної діяльності, вихованню внутрішньої потреби й шанобливого ставлення до праці, навичок здійснення творчості, які мають прояв у грі, образотворчій, господарчо-побутовій діяльності, й загалом сприяють актуалізації та розвитку задатків і здібностей дитини» [20]. А сформувати предметно-

практичну компетентність можна за допомогою технічної творчості, конструктивної діяльності, хендмейду, дизайн-діяльності та ін.

У додатку **Б** подано повний зміст методичних рекомендацій реалізації освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» в ЗДО: предметно-практична, технологічна компетентність.

Реалізація зазначеної компетентності неможлива без формування та розвитку відповідних навичок та умінь, що становлять керівні складові закріплення знань дитини про навколишній світ, тому зазначмо виділені Базовим компонентом дошкільної освіти основні навички:

«1. Володіє видами предметно-практичної діяльності:

- конструювання (з будівельного матеріалу, з паперу (оригамі, паперопластика), з природного матеріалу, з деталей конструкторів тощо);

- наочне моделювання (конструкцій, моделей, наприклад, часу: ранок-день-вечір-ніч, пів року: зима-весна-літо-осінь тощо);

- проєктування;

- технічна творчість (створення конструкцій, споруд, технічних елементів).

2. Вміє визначати мету, прогнозувати кінцевий результат, планувати послідовність дій, узгоджувати власні дії з діями партнерів» [2].

Відповідно до використання різних видів діяльності Карабаєва І. тлумачить зміст поняття «предметно-практична діяльність» таким чином: це «одна зі складових системи гармонійного розвитку дітей дошкільного віку. У предметно-практичній діяльності дитина формує уявлення про довкілля, предмети та дії з ними, опановує первинні трудові навички» [14].

Базовий компонент дошкільної освіти акцентує увагу на ролі, участі та підтримці батьками процесу формування предметно-практичних дій дитини. Зазначено шляхи, за якими може відбуватися

освітня робота з розвитку предметно-практичних та технологічних навичок:

«– забезпечення дитини необхідними матеріалами (конструкторами, папером, природним матеріалом, залишковим і допоміжним матеріалами) для самостійної творчої діяльності, настільно-друкованими іграми;

– обговорення з дитиною призначення предметів та їх безпечного застосування;

– розмов та бесід з дитиною про властивості та призначення предметів;

– залучення до виконання доручень вдома (скласти іграшки, полити квіти тощо);

– залучення дитини до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору» [2].

Отже, проаналізувавши зміст та сутність поняття «предметно-практична компетентність», з'ясовано особливості організації роботи з дітьми з розвитку відповідних навичок і дій як у закладі дошкільної освіти так і вдома. Виокремлено напрям підтримки батьками розвитку дитини дошкільного віку та обрано конструктору, як засіб розвитку предметно-практичних навичок дошкільника.

1.2. Наукові дослідження з проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку

З'ясування дослідженості обраної проблеми, вимагає аналізу наукової літератури та досвіду практиків, що дасть змогу намітити шляхи реалізації поставленої мети.

Соколовська О. С. обґрунтовує потребу використання в освітньому процесу закладу дошкільної освіти різних засобів, форм і

методів роботи, зміну видів діяльності, що стимулюють предметно-практичну компетентність дитини [27, с. 311-317]. На думку автора визначені завдання спрямовують вихователів і батьків на пошук засобів, продуктивних освітніх дій, специфіки використання предметно-практичної діяльності під час підготовки до шкільного навчання.

Результати аналізу теоретичних джерел, здійснений Гаращенко Л. та Літіченко О. [9, с. 111], дає змогу засвідчити тенденцію активізації досліджень, які розкривають питання формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку в трудовій діяльності: О. Долинна, Т. Корж, О. Кривонос, Л. Пісоцька, О. Низьківська.

Авторський колектив Сорочинська О., Гогола І. та Семенович Я. розглядають формування предметно-практичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобами художньої праці [28]. Акцент зроблено на художній праці, адже вона тісно пов'язана, на думку дослідників «з моделюванням та конструкторською діяльністю та має важливе значення у креативному розвитку» [28]. Так, як зазначений вид праці сприяє проявам винахідливості, кмітливості, фантазії, конструкторських та художніх здібностей, автори пропонують посилити роботу з дітьми в цьому напрямку.

У дослідженні Корж Т. зазначено, що важливою умовою формування предметно-практичної компетенції дитини, є залучення її до трудової діяльності. Також автором зазначено, що «оволодіння предметно-практичною діяльністю – це перш за все опанування трудовим процесом, його компонентами в єдності, зв'язках» [19].

Корж Т. рекомендує, в процесі формування предметно-практичної компетенції дітей, навчити визначати мету праці, як досягати бажаного результату, володіти трудовими вміннями і навичками, планувати трудовий процес [9]. Зазначені автором рекомендації варто враховувати під час планування роботи з дітьми щодо розвитку предметно-

практичних навичок у різних видах діяльності, зокрема під час конструювання.

Погляди Гаращенко Л. та Літченко О. спрямовані на вивчення особливостей використання художньої праці з метою формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку [9, с. 110]. Аналіз авторами нормативно-правових документів, методичної літератури та програмного забезпечення щодо формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку дозволило визначити завдання з формування предметно-практичної компетентності дітей засобом художньої праці.

Практики Голівець Л. та Шевченко М. також розглядають художню працю, як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку [11, с. 7]. Тобто орієнтує вихователя на формування у дошкільника емоційно-ціннісного ставлення до продуктів творчої діяльності, технологічних та художньо-продуктивних навичок.

Корж Т. наголошує, що «художня праця як продуктивний види діяльності створює підґрунтя для розвитку конструктивного мислення, уяви, розвиває уміння ставити мету і досягати її, обирати засоби здійснення задуму, аналізувати результати власної діяльності» [19]. Зазначене на думку автора, важливий аспект для набуття дитиною дошкільного віку предметно-практичної компетентності.

Фурманюк С. розглядає формування предметно-практичних способів діяльності дитини, як один із взаємопов'язаних компонентів конструювання [32, с. 325-327]. Зазначимо всі компоненти конструювання запропоновані автором, як і буде враховано у ході дослідження можливостей використання конструкторів у роботі з дітьми дошкільного віку та розробки творчих завдань: самостійне дослідження нового матеріалу, розвиток образного мислення та уяви дитини дошкільного віку, формування предметно-практичних зразків

діяльності.

Як зазначає Михальська С., на ступінь удосконалення та розвитку предметно-практичної, ігрової, пізнавальної діяльності дошкільника впливає становлення спілкування і рівень його розвитку [22, с. 210].

У своєму дослідженні Голота Н., Брежнєва О. й Машовець М. інтегровано розглядають предметно-практичну та технологічну компетентності, а саме наголошують на «проникненні» математики в різні сфери діяльності дитини [12, с. 221]. Так, на думку авторів, граючись з будівельними конструкторами діти закріплюють знання про професії (архітектор, будівельник), поряд з цим відбувається засвоєння математичних еталонів (простір, розмір, вага тощо) та експериментують з деталями, видозмінюють конструкції, що позитивно позначається на логічному мисленні, відбувається поповнення словникового запасу, а в колективних іграх – формування чіткого висловлення своїх думок.

Отже, розвиток предметно-практичних навичок є основою формування відповідних компетентностей, розвитку в дітей життєвих понять, способів дій, уявлень та знань, потрібних для оволодіння елементарними операціями дитячої праці (трудової, художньої), розвиток предметних дій, корекції сприйняття, уваги, зорово-рухової координації, просторових уявлень, наочно-дієвого, наочно-образного мислення, мовлення у процесі предметно-практичних дій, дидактичних ігор, дій з розбірними іграшками, роботи з мозаїкою, елементарного конструювання.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДТРИМКИ БАТЬКАМИ РОЗВИТКУ ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ КОНСТРУКТОРУ

2.1. Різновиди конструкторів для дітей дошкільного віку

Відповідно до мети дослідження розглянемо різновиди конструкторів для дітей дошкільного віку.

Фурманюк С. зазначає, що «конструювання це творчий процес створення різних конструкцій, моделей, в яких передбачено послідовне розміщення частин та елементів та способів їх з'єднання» [32]. Автор пропонує використовувати такі матеріалами для конструктивної діяльності:

- «-будівельний матеріал;
- спеціальні конструктори (дерев'яні, металеві, пластмасові);
- папір, картон, тканина;
- природний матеріал;
- готові форми та викидний (вторинна сировина) матеріал» [32].

У каталогах магазинів AFK-Distribution подано типи й основні відмінності дитячих конструкторів й зазначено, що «дитячий конструктор – один із лідерів попиту серед усіх категорій іграшок. Він дає дитині цікаву гру і розвиток одночасно. Сучасний ринок конструкторів рясніє наборами для різних вікових груп» [30]. Для легкого орієнтування у товарному асортименті, представники магазину структурували каталог конструкторів за основними типами:

1. Конструктор із дерев'яних блоків.
2. Блокові конструктори.
3. Магнітні конструктори.

4. Шарнірні конструктори.
5. Розвивальні конструктори.
6. Конструктори з болтовим з'єднанням.

У **додатку В** розписано основні відмінності дитячих конструкторів за типами [30].

Представники торгівельної сфери «Лева - дитячі іграшки» теж відмічають, що добре коли розвага не тільки відволікає увагу дитини і веселить її під час дозвілля, а й розвиває відповідно до віку. Цікавим є бачення торгівельної мережі, що «конструктори бувають різних видів і типів, але об'єднує їх одне: всі вони позитивно позначаються на розвитку мозкової активності дитини. У малюка поліпшується посидючість, пам'ять, мислення, що неодмінно позначається на результатах в школі» [34]. Тому до таких розвивальних іграшок, на їх думку належать конструктори.

Варто зазначити, що виробники ігор та іграшок постійно пропонують нові різновиди конструкторів, які змінюються за матеріали, за конструктивними можливостями й функціональними якостями.

Для підвищення рівня освіти, розвитку предметно-практичних навичок дитини, конструктори діляться на наступні види:

- електронні;
- анатомічні;
- 3-d конструктори.

У **додатку Д** подано характеристику конструкторів для дітей дошкільного віку за запропонованими видами.

Серед усього різноманіття дитячих іграшок, представники гіпермаркету дитячих товарів «Акушерство» зазначають, що можна розділити конструктори на види за способом кріплення, за матеріалом виготовлення та формою [3]. Розглянемо їх класифікацію, а в **додатку Ж** подано їх характеристику.

Види конструкторів за матеріалом:

1. М'які тканеві.
2. Дерев'яні.
3. Металеві.
4. Керамічні.
5. Пластикові.

Види конструкторів за формою:

1. Геометричні фігури чи плоскі деталі.
2. Кубики.
3. Блокові.
4. Криволінійні (контурні).
5. Лабіринти.
6. Електронні.

Види конструкторів за способом кріплення:

1. Суглобові.
2. Болтові.
3. Магнітні.
4. На липучках.
5. На присосках.
6. Пазові.
7. Без кріплень.

Вихователь-методист Васильєва Н. пропонує для роботи з дітьми використовувати конструктор «ТІКО» - трансформований ігровий конструктор для освіти [5; 17]. Автором визначено види конструктора «ТІКО» для дошкільників:

- «1. Фантазер.
2. Геометрія.
3. Архимед.
4. Граматика.
5. Азбука.
6. Англійська мова.

7. Арифметика.
8. Шари.
9. Малюк.
10. Тематичний набір «Пінгвін».
11. Тематичний набір «Ракетний крейсер».
12. Логопедична скриня.
13. Колесо» [5; 17].

Отже, дитячий конструктор - це цікава і дуже корисна іграшка для дитини раннього та дошкільного віку яка позитивно позначається на розвитку дрібної моторики, формування посидючості, розвитку уваги, пам'яті, образного мислення. Усе це допомагає надалі розвивати та формувати предметно-практичні навички. Конструктори цікаві дітям різного віку, а ось вибрати відповідний варіант з урахуванням великої пропозиції на ринку – дуже непросте завдання для батьків.

2.2. Визначення рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку

У «Методичних рекомендацій щодо оцінювання рівня розвитку дитини старшого дошкільного віку за допомогою кваліметричної моделі» [21] зазначено, що «факторами оцінювання є зміст освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти, що містять сумарний кінцевий результат набутих компетенцій випускником дошкільного навчального закладу перед вступом його до школи: фізичний розвиток і здоров'я дитини; соціальний розвиток; природничо-екологічний розвиток; предметно-практична діяльність та художньо-естетичний розвиток; ігрова діяльність; сенсорно-пізнавальний розвиток; мовленнєвий розвиток» [21].

Відповідно до рекомендацій за нашим дослідженням буде акцентовано увагу на предметно-практичній діяльності. Як зазначено у

Методичних рекомендаціях «кожен фактор містить критерії, що відповідають тим видам компетенцій, яких набувають діти у межах зазначеного фактора» [21]. Вкажемо зазначені орієнтовні показники оцінювання критеріїв:

- «4 бали - компетенція сформована в повній мірі;
- 3 бали - компетенція сформована в достатній мірі;
- 2 бали - компетенція сформована посередньо;
- 1 бал - компетенція сформована мінімально;
- 0 балів - компетенція не сформована» [21].

Для зручності при проведенні експертизи вихователь заповнює Протокол (таблиця 2.1.), у якому в системі балів оцінюється компетенції дітей старшого дошкільного віку, орієнтуючись на зміст Базового компонента дошкільної освіти. Протокол адаптовано та доповнено відповідно до визначення рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку.

Таблиця 2.1.

Протокол моніторингу рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини старшого дошкільного віку

Вихованець:			
1 оцінювання (дата проведення дослідження):			
2 оцінювання (вказати при повторному дослідженні дату):			
Фактор	1 оцінювання	2 оцінювання	Зміни
Знає призначення конструктору			
Обізнана у правилах використання, назві деталей			
Розуміє послідовність використання деталей конструктору			
Усвідомлює конструктивні можливості конструктору			

Здатна конструювати різного рівня складності моделі			
Дотримується правил, послідовності конструювання			
Застосовує деталі за призначенням			
Виявляє ставлення до предметно-практичних дій			
Оцінює результат своєї роботи			
Проявляє креативність у підході до конструювання			
Оцінка у балах			
Рівень розвитку			

Відповідно до протоколу для оцінювання критеріїв використовують такі методи, як спостереження за грою дитини з конструктором, бесіда з дитиною під час та після гри, аналіз результатів діяльності дитини. Кожен критерій оцінюється у балах від 0 до 4 балів залежно від рівня сформованості відповідного фактору та біологічної зрілості. За результатами середнього показника накопичених балів можна визначити такі рівні розвитку предметно-практичних навичок дитини старшого дошкільного віку:

- набрано 4 бали – високий рівень;
- набрано 3 бали - достатній рівень;
- набрано 2 бали – середній рівень;
- набрано 1 бал – низький рівень.

У Методичних рекомендаціях запропоновано для ефективного планування роботи з дітьми старшого дошкільного віку «проводити оцінювання розвитку дітей на початку навчального року у вересні – жовтні» (у протоколі – це 1-ше оцінювання). Отримані результати враховуються під час планування роботи, аби приділити належну увагу розвитку навичкам та компетентностям, які у дітей сформовані на недостатньому рівні [21]. Вважаємо, що повторне оцінювання (у

протоколі – це 2-ге оцінювання) доречно проводити через шість місяців після використання конструктору, як засобу розвитку предметно-практичних навичок дитини старшого дошкільного віку.

Для планування роботи із залучення батьків до підтримки розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору пропонуємо провести опитування у вигляді анкетування, що дасть можливість визначити напрями розроблення рекомендацій для батьків.

Анкету для батьків було розроблено орієнтуючись на психодіагностичний інструментарій запропонований Павелків Р. та Цигипало О. [24] щодо діагностики вольового розвитку дитини. Вольову сферу обрано через те, що воля, на думку науковців «бере участь у регуляції практично всіх основних психічних функцій: відчуттів, сприйняття, мислення, пам'яті, уяви і мови. <...> Воля є однією з найважливіших умов успішної діяльності дитини. Без волі не можна досягнути будь-якої поставленої мети» [24, с. 165].

Пропонуємо зміст анкети для батьків:

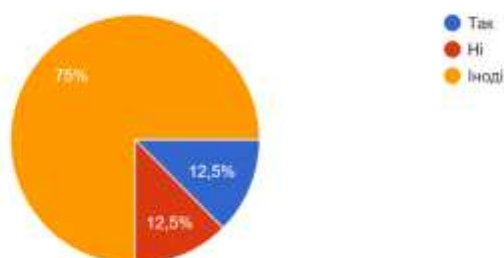
1. Чи проявляє дитина самостійність у іграх з іграшками?
2. Чи часто просить допомоги під час гри?
3. Як поводить ся дитина, якщо в неї щось не виходить?
4. Чи обирає дитина на власний розсуд вид діяльності?
5. Як дитина оцінює результати своєї діяльності?
6. Чи є вдома конструктори, якщо «так», то вкажіть які?
7. Чи проявляє дитина самостійність у іграх з конструктором?
8. Чи просить допомоги під час конструювання?
9. Чи використовує конструктор за правилами?
10. Чи використовує схеми запропоновані конструктором?
11. Чи проявляє креативність, тобто змінює правила, будує чи конструює те, що не передбачено конструктором.

12. Чи дотримується запланованому задуму, чи змінює задумане під час гри (конструює те, що не планувала)?

Використання запропонованого інструментарію і як результат їх використання дасть змогу проаналізувати після проведеного дослідження даних за якими вихователь зможе зробити висновок, які складові потребують доопрацювання; чітке простеження слабких сторін, виявлення конкретних напрямків, над якими вихователю потрібно попрацювати, щоб підвищити якість роботи з розвитку предметно-практичних навичок дитини, на які аспекти потрібно звернути увагу батьків під час використання конструкторів у домашніх іграх.

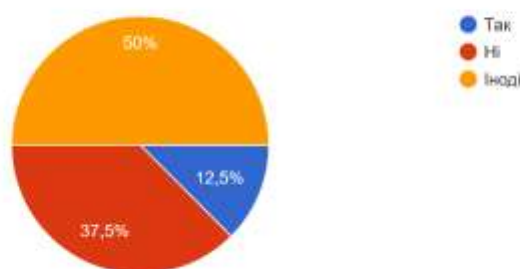
Анкетування було проведено з батьками, які залишилися у вайбер групі (жовтень 2022 року) та активно виходили на контакт співпраці – 8 осіб. Результати відповідей батьків подано у діаграмах 2.1. -2.12.

1. Чи проявляє дитина самостійність в іграх з іграшками?
8 відповідей

Діаграма 2.1

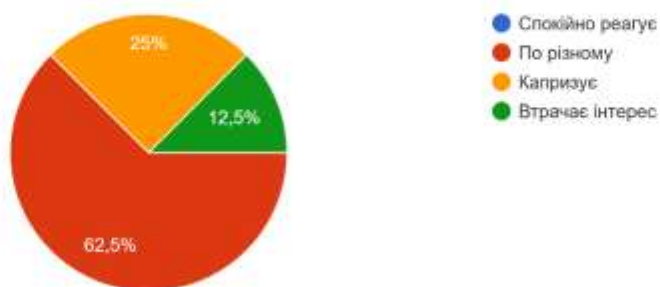
2. Чи часто просить допомоги під час гри?
8 відповідей

Діаграма 2.2

3. Як поводиться дитина, якщо в неї щось не виходить?

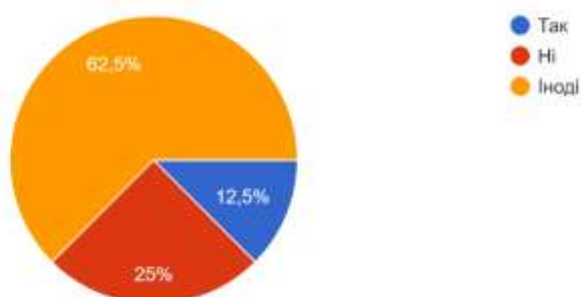
8 відповідей

Діаграма 2.3

4. Чи обирає дитина на власний розсуд вид діяльності?

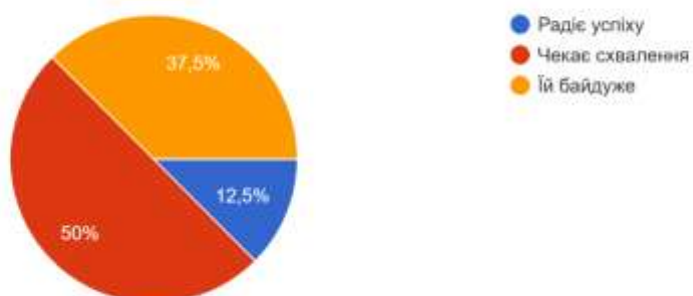
8 відповідей

Діаграма 2.4

5. Як дитина оцінює результати своєї діяльності?

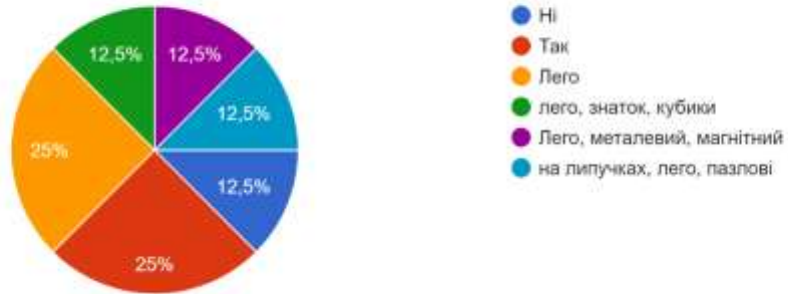
8 відповідей

Діаграма 2.5

6. Чи є вдома конструктори, якщо «так», то вкажіть які?

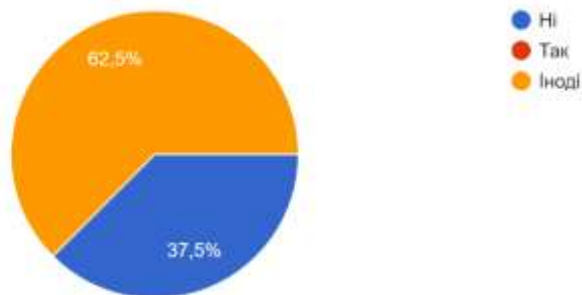
8 відповідей

Діаграма 2.6

7. Чи проявляє дитина самостійність в іграх з конструктором?

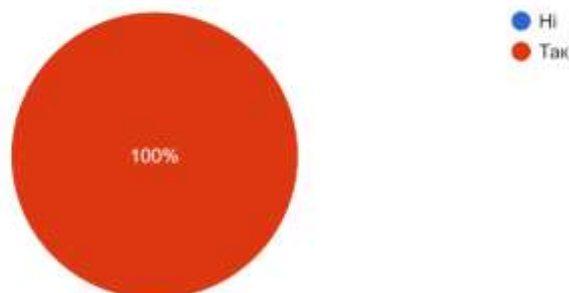
8 відповідей

Діаграма 2.7

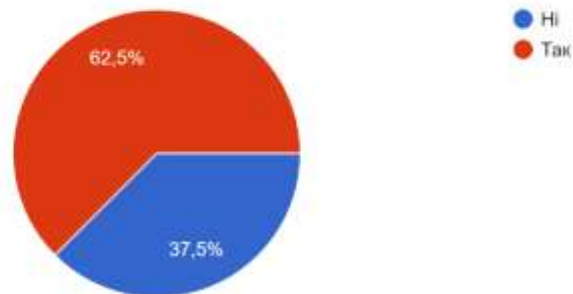
8. Чи просить допомоги під час конструювання?

8 відповідей

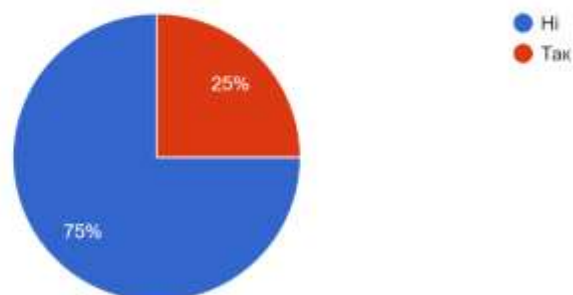
Діаграма 2.8

9. Чи використовує конструктор за правилами?
8 відповідей

Діаграма 2.9

10. Чи використовує схеми запропоновані конструктором?
8 відповідей

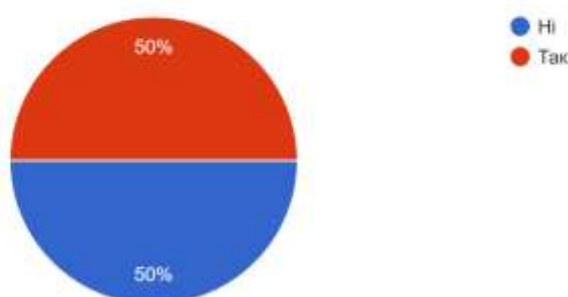

Діаграма 2.10

11. Чи проявляє креативність, тобто змінює правила, будує чи конструює те, що не передбачено конструктором.

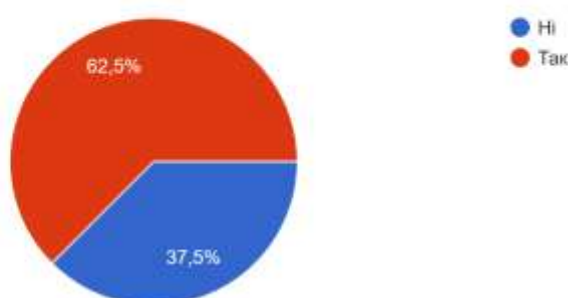
8 відповідей

Діаграма 2.11

12. Чи дотримується запланованого задуму, чи змінює задумане під час гри (конструює те, що не планувала)?

8 відповідей

Діаграма 2.12

Отже, за відповідями батьків, з'ясовано, що діти не проявляють самостійність у іграх з іграшками, просять допомоги під час звичайних ігор та ігор з конструкторами, діти по різному реагують на те, що у них не виходить, не проявляють самостійність у обранні на власний розсуд виду діяльності. Щодо наявності конструкторів удома, то в переважній більшості він є (лего, металевий, будівельний, пазловий, на липучках та інші).

РОЗДІЛ 3

Рекомендації з підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору

3.1. Використання конструктора у роботі з дітьми дошкільного віку

З метою узагальнення інформації з використання конструкторів у роботі з дітьми дошкільного віку, вважаємо за потрібне проаналізувати рекомендації з використання конструкторів, що запропоновані теоретиками та практиками дошкільної освіти.

Наголосимо на важливих позиціях, що зазначені у Методичних рекомендаціях до Базового компонента дошкільної освіти, щодо формування предметно-практичної компетенції, а саме які стануть рушійними у визначені специфіки підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору:

- «формування компетентності відбувається у процесі вирішення конкретних практичних завдань, лише під час активної діяльності» [20], тобто розглянемо розвивальні можливості використання конструкторів під час ігор удома;

- «високий рівень активності дітей зумовлюється посиленою мотивацією» [20], продумування ігрових завдань, що спонукатимуть дитину самостійно продукувати ідеї, дотримуватися задуманого, виконувати предметно-практичні дії під час використання конструктору;

- «проведення рефлексивного аналізу та самоаналізу діяльності впливає на якість її результатів» [20], характеризується оцінюванням дитиною власної предметно-практичної діяльності, як у процесі гри так і після завершення задуманого, пошук шляхів вирішення проблем, що

виникали під час гри тощо.

Безсонова О. зазначає, що «предметно-практична діяльність передбачає розв'язання дитиною практичних завдань: постановка мети – планування послідовності виконання дій – формування простих висновків щодо способів дій – розподіл обов'язків – вибір необхідних матеріалів та інструментів – контроль за виконанням дій – аналіз та оцінка отриманого результату» [1, с. 3]. Відповідно до запропонованих автором шляхів виконання практичних завдань потрібно планувати та реалізовувати гру з конструктором не залежно від його виду.

Актуальності конструювання з ЛЕГО-конструкторів та значення для гармонійного розвитку дошкільника присвячено чимало досліджень теоретиків практиків з дошкільної освіти, розглянемо й коротко схарактеризуємо їх.

Авторський колектив Богдан Т., Галаган Д., Ярошенко Д. представив узагальнений досвід практики впровадження елементів ЛЕГО-конструювання у освітній процес закладів дошкільної освіти. Авторами подано матеріали, що може стати в нагоді педагогам, які прагнуть до впровадження інновацій в освіті, обґрунтована теоретична інформація та наведено приклади практичних завдань, що можуть бути використані під час організації занять, ігор, самостійної діяльності дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. [7]. Проте, зазначені рекомендації спрямовані для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів закладів дошкільної освіти.

Конструктивна діяльність, на думку Богдан Т., Галаган Д., Ярошенко Д.: «займає вагоме місце в дошкільному вихованні і є складним пізнавальним процесом, в результаті якого відбувається інтелектуальний розвиток дітей: дитина опановує практичними знаннями, вчиться виділяти істотні ознаки, встановлювати відносини і зв'язки між деталями і предметами» [7]. Головне, на чому наголошують науковці, те що, для роботи вихователів закладу дошкільної освіти

використання LEGO-конструктора, є чудовим засобом для всебічного розвитку дитини, також через нього можна забезпечити інтеграцію різних видів діяльності, що в свою чергу сприяє логіко-математичному, мовленнєвому, естетичному розвитку дитини.

Абрамова А. описала особливості використання конструктора LEGO в різних видах діяльності дітей дошкільного віку, а саме представила діапазон використання LEGO саме з точки зору конструктивно-ігрового значення для дітей, який за словами автора є досить широким. У дослідженні автора зазначено, що «LEGO - конструктор широко використовується на заняттях з конструювання і вирішує наступні завдання: розвиває розумові процеси (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення тощо) [1].

Програма «Безмежний світ гри з LEGO» розкриває практичні шляхи реалізації підходу «навчання через гру» з використанням конструктору, як універсального інструменту розвитку дитини дошкільного віку [25]. Програма розрахована для використання у освітній роботі з дітьми раннього, молодшого, середнього, старшого дошкільного віку. Зміст програми розкриває вікові особливості розвитку, освітні завдання та показники успіху дитини кожної вікової групи. У методичних рекомендаціях подано – основні практичні підходи до організації гри з LEGO, умови проведення гри, варіанти та моделі ігор, орієнтовна тематика конструкцій. Розкрито роль дорослого в ігровому освітньому просторі дитини, визначено шляхи підготовки педагога та налагодження взаємодії з батьками вихованців.

Щодо налагодження взаємодії з батьками вихованців, то вона передбачає акцентування уваги на просвіті батьків щодо освітнього потенціалу гри LEGO, залучення до спільних свят, підготовки до виставок, конкурсів, проєктної діяльності [25, с. 61-62]. Відсутні рекомендації, щодо використання конструктору LEGO вдома, проте батьки можуть використати запропоновані для вихователя рекомендації

адаптуючи їх до індивідуального використання й того обсягу конструктору який наявний удома.

Опис досвіду роботи педагогічної діяльності «LEGO – конструювання, як засіб пізнавального розвитку дітей дошкільного віку», автором якого є Гарбар Т. Провідна педагогічна ідея описаного досвіду виховательки: «формування позитивної мотивації дітей дошкільного віку до конструктивної діяльності, активного включення дитини в процес гри; формування знань про навколишній світ, конструктивних умінь та навичок, базових якостей особистості дитини дошкільника» [10].

У статті Стебакової О. та Бурсова С. «Використання LEGO конструктору в освітньому процесі ЗДО», в розкрито питання використання Lego-конструктору у роботі з дітьми дошкільного віку, а саме приділено увагу можливостям застосування ігрової технології у різних режимних моментах закладу дошкільної освіти [29].

На платформні «На урок» представлено систематизований напрацьований досвід впровадження інноваційної технології, а освітній проект «LEGO-конструктор як інноваційний ресурс в освітньому просторі закладу дошкільної освіти» [23]. Мета проекту визначено через «обґрунтування ефективності використання LEGO-технології для розвитку самоефективності особистості дошкільника» та спрямована на розкриття потенціалу конструктора з метою використовувати для корекційно-розвиткової роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби. У додатку К подано «Алгоритм спільної інтелектуально-творчої діяльності педагогів, батьків, вихованців»

У статті «LEGO як інноваційна технологія всебічного розвитку особистості дошкільника» опублікованої Зоря Ю., яку автор направляє для вихователі ЗДО та батькам, описано особливості використання універсальної LEGO-технології у роботі з дітьми дошкільного віку та обґрунтовано основні умови, освітні можливості та прийоми

використання інноваційної педагогічної LEGO-технології [13].

У кваліфікаційній роботі Вовкозуб О. «Розвиток конструктивно-моделювальної діяльності дітей дошкільного віку засобом роботи з LEGO», автором представлено концепт конструктивно-моделювальної діяльності як засобу розвитку дітей дошкільного віку. Автором обґрунтовано особливості роботи з зазначеним конструктором, доведено, що використання конструктора сприяє розвитку у дітей старшого дошкільного віку творчих здібностей, забезпечує стійку мотивацію до отримання знань, до пізнання нового [8].

Бесага І. та Бутенко В. у статті «LEGO-технологія як засіб інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку» розкривають авторитетність LEGO-технології на інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку [4].

Досвід роботи Кідалової Н. з проблеми «ЛЕГО – технології в роботі вчителя-дефектолога» демонструє значення конструювання для саморозвитку та розвитку особистості кожної дитини в процесі освоєння навколишнього світу через творчу активність, розвиток пізнавальних здібностей дошкільників на основі системи розвивальних занять з моделювання з конструктора ЛЕГО [15]. Автором акцентовано увагу на важливій ролі в роботі з даного напрямку відіграє зацікавленість батьків, тому подальші дослідження вчителя-дефектолога спрямовані на розкриття батькам можливості ЛЕГО.

Отже, аналіз джерельної бази інтернет ресурсів засвідчив, що освітній а розвивальний потенціал LEGO-конструктору переважає над іншими конструкторами, проте у досліджених джерелах лише поверхово вказана роль батьків та супровід конструктивної діяльності дітей.

Розглянемо як подано у науково-методичній літературі рекомендації до використання деяких конструкторів у роботі з дітьми.

Виховательською-методисткою Васильєвою Н. підготовлено консультацію для педагогів і батьків «Розвиваємо дітей за допомогою

ТІКО-конструктора» [5; 17]. За словами автора «новизна технології – посилення реалізованої основної освітньої програми «Дитина» (та інших програм) в аспекті логіко-математичного розвитку і конструктивно-модельної діяльності за рахунок використання в роботі в освітньому процесі нових форм, методів і прийомів педагогічної роботи на основі конструктора ТІКО» [5; 17]. У консультації зазначено освітні можливості конструктору та вказано результати, які вихователь зробила після дослідження позитивної динаміки роботи з конструктором ТІКО (трансформований ігровий конструктор для освіти).

На сайті Закладу дошкільної освіти №39 комбінованого типу Ужгородської міської ради Закарпатської області у блоці «Конструктивна діяльність» подана стаття «Організація конструювання з дошкільниками» де авторами подано рекомендації вихователям щодо організації конструювання з дітьми (**додаток Л**) [16]. Розглянемо запропоновані способи навчання конструюванню:

1. Конструювання за зразком. Зазначене конструювання було запропоноване ще Фрідріхом Фребелем (Frederick Froebel), характеризується поданням дітям зразка того, що потрібно сконструювати (будинок, виріб з паперу тощо) та показом способів виготовлення цього об'єкту, предмету [16].

2. Конструювання за заданими умовами. Під час такого конструювання дітям не дають зразка, як на попередньому етапі, а пропонують лише умови, яким має відповідати поданий об'єкт. Умови, що задаються, мають визначати функцію, функціональні можливості об'єкта.

3. Конструювання за моделлю. Такий вид конструювання передбачає, те, що дітям пропонують модель, у якій приховано вигляд окремих деталей, тобто дітям пропонують завдання, але не показують способів його вирішення [16].

4. Конструювання за простими кресленнями та наочними схемами.

Перехід на зазначений етап передбачає початок роботи з використання простих схем, а потім переходити до конструювання за кресленнями і є виконання з дітьми схем до вже готових об'єктів.

5. Конструювання за заданою темою, де передбачено надання дітям тематики конструкцій, а діти мають визначити їх характер, підібрати матеріали самостійно.

6. Конструювання з використанням каркасу, така робота передбачає попереднє ознайомлення дітей із простим каркасом як основою конструкції і демонстрацію різних трансформацій конструкції у зв'язку зі змінами каркасу.

7. Конструювання за задумом, близьке до конструювання за заданою темою, але на відміну від другого не обмежене певною темою, темою, ідею конструювання обирає дитина самостійно. Воно не є засобом навчання, воно лише дає змогу використати та закріпити знання та вміння, набуті дитиною раніше у процесі конструювання за зразком, за умовами тощо [16].

У дослідженні «Формування конструктивних умінь дітей старшого дошкільного віку засобами дарів Ф. Фребеля» [31] подано обґрунтування та аналіз науково-теоретичного аспекту проблеми формування конструктивних умінь дітей старшого дошкільного віку. Схарактеризовано дари Ф. Фребеля, як розвивальний засіб та практичну складову предметного середовища сучасного закладу дошкільної освіти. Автором здійснено порівняльний аналіз програмових завдань з конструювання.

Привертає увагу запропонована дослідником «Система роботи з дарами Ф.Фребеля щодо формування конструктивних умінь дітей старшого дошкільного віку» [31, с. 22-28].

Розвиток предметно-практичних навичок може бути здійснений за такими завданнями: «знаходити окремі конструктивні рішення на основі аналізу зразка, формувати вміння перетворювати зразок відповідно до

заданих умов, створювати конструкції за задумом; підвищувати інтерес до конструктивної діяльності, розвивати розуміння функціональних властивостей і характерних особливостей конструктивних матеріалів (дарів Ф. Фребеля)» [31, с. 22-23]. Для організації роботи з дітьми використовують будівельні деталі з дарів Ф. Фребеля за номерами № 3-6 (набори кубиків, цеглинок, брусочків тощо).

Отже, проаналізувавши інформаційні джерела з проблеми дослідження, можемо зробити висновки, що зазначені рекомендації з використання конструкторів, що запропоновані теоретиками та практиками дошкільної освіти в переважній більшості спрямовані на використання у роботі вихователя закладу дошкільної освіти. Подальші наукові пошуки спрямовуємо на висвітлення специфіки підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору.

3.2. Специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору

Специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору має бути зорієнтована на реалізацію передумов передбачених Базовим компонентом дошкільної освіти, а саме:

1. Батьки повинні забезпечити дитину необхідними матеріалами для гри: придбати або зробити конструктор (пошити, вирізати, підібрати предмети або адаптувати викидний матеріал тощо).

2. Обговорити з дитиною призначення предметів, деталей конструктору та їх безпечного застосування під час гри.

3. Провести розмову та бесіду з дитиною про властивості та призначення предметів, деталей конструктору, правила предметно-

практичних дій з деталями (прикладання, накладання, об'єднання, роз'єднання, приєднання, нашарування, прикріплення, підбір за розміром, формою, кольором тощо), побудови об'єктів тощо.

4. Залучення до виконання доручень під час гри з конструктором та залучення до надання доручень дорослому.

У педагогічному досвіді Синько І. та консультації для батьків, щодо LEGO-конструювання, вихователями-практиками запропоновано види конструювання [17; 26], характеристика подана у **додатку 3**.

Вважаємо, що їх доречно врахувати й при використанні інших конструкторів, таких як будівельні матеріали, геометричні блоки, магнітні конструктори, неокуб та інші (детально види описано у підрозділі 1.3.), проте пояснимо їх відповідно до специфіки підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільника:

1) конструювання за зразком дорослого (дорослий будує, конструює чи складає об'єкт, а дитина поряд повторює подібний об'єкт);

2) конструювання за моделлю (заздалегідь побудована дорослим модель, яку розглядає дитина та будує подібну);

3) конструювання за задумом (самостійне продумування того, що буде будувати, конструювати, складати дитина);

4) конструювання за зазначеними умовами - вимогам, яким повинна задовольняти майбутня конструкція (наприклад, певний розмір, певний колір, форма, підходити для іншого об'єкта чи для певного предмета тощо);

5) конструювання за кресленнями і наочним схемами (книжечки з інструкцією, електронні версії, малюнок дорослого);

6) конструювання з теми (відповідно до теми продумати можливості реалізації предметно-практичних дій).

Роль дорослого під час розвитку предметно-практичних навичок засобом гри з конструктором має вагоме значення на початкових етапах, адже дорослий знайомить з матеріалом, пояснює правила, показує

можливі варіанти виконання предметно-практичних дій, показує зразки, допомагає з доббором матеріалів тощо. Коли дитина вже більш вільно та переходить на самостійне виконання задуманого, дорослий може займати позицію тьютора.

«Тьютор – це наставник, що допомагає дитині в організації освітньої діяльності, пізнанні світу» [33, с. 180-194].

Конструювання у послідовному та повільному темпі, з урахуванням рівня засвоєння дитиною предметно-практичних дій, позитивно позначиться на розвитку предметно-практичних навичок, тобто в умінні:

- формулювати мету: «Я буду робити/ будувати/ конструювати/ створювати....»;
- планувати послідовність виконання дій: підбір матеріалів, деталей, продумування, що спочатку, а що пізніше тощо;
- формувати прості висновки щодо способів дій: не зроблено, не повністю виконано, повністю виконано, правильно чи не правильно, міцно з'єднано тощо;
- розподіл обов'язків: розподіл доручень, що буде виконувати дитина, а що дорослий або інша дитина тощо;
- обрання необхідних матеріалів та інструментів що знадобляться для конструювання;
- контроль за виконанням дій;
- аналіз та оцінка отриманого результату.

Отже, специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору полягає у вирішенні дитиною практичних завдань конструювання за зразком, за моделлю, за задумом, за умовами, за кресленнями і наочним схемами, з певної теми. Участь батьків полягає у керівництві та безпосередній участі у ігровій конструктивній діяльності на початкових етапах розвитку предметно-практичних навичок та як

тьютора у подальшій організації самостійної ігрової діяльності дитини з конструктором.

ВИСНОВКИ

Під час написання кваліфікаційної роботи реалізовано мету дослідження, а саме науково обґрунтовано особливості підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору й зроблено такі висновки:

1. Розкрито сутність поняття «предметно-практична навичка» та проаналізовано наукові дослідження з проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку, з'ясовано особливості організації роботи з дітьми з розвитку відповідних навичок і дій як у закладі дошкільної освіти так й удома. Виокремлено напрям підтримки батьками розвитку дитини дошкільного віку та обрано конструктору, як засіб розвитку предметно-практичних навичок дошкільника.

Розвиток предметно-практичних навичок є основою формування відповідних компетентностей, розвитку в дітей життєвих понять, способів дій, уявлень та знань, потрібних для оволодіння елементарними операціями дитячої праці (трудової, художньої), розвиток предметних дій, корекції сприйняття, уваги, зорово-рухової координації, просторових уявлень, наочно-дієвого, наочно-образного мислення, мовлення у процесі предметно-практичних дій, дидактичних ігор, дій з розбірними іграшками, роботи з мозаїкою, елементарного конструювання.

2. Вивчено різновиди конструкторів для дітей дошкільного віку. Дитячий конструктор - це цікава і дуже корисна іграшка для дитини раннього та дошкільного віку яка позитивно позначається на розвитку дрібної моторики, формування посидючості, розвитку уваги, пам'яті, образного мислення. Усе це допомагає надалі розвивати та формувати предметно-практичні навички. Конструктори цікаві дітям різного віку, а ось вибрати відповідний варіант з урахуванням великої пропозиції на ринку – дуже непросте завдання для батьків.

3. Дібрано та адаптовано методи визначення рівня розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку, а саме спостереження за грою дитини з конструктором, бесіда з дитиною під час та після гри, аналіз результатів діяльності дитини. Для планування роботи із залучення батьків до підтримки розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору пропонуємо провести опитування у вигляді анкетування.

4. Специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору полягає у вирішенні дитиною практичних завдань конструювання за зразком, за моделлю, за задумом, за умовами, за кресленнями і наочним схемами, з певної теми. Участь батьків полягає у керівництві та безпосередній участі у ігровій конструктивній діяльності на початкових етапах розвитку предметно-практичних навичок та як тьютора у подальшій організації самостійної ігрової діяльності дитини з конструктором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова А.А. Використання конструктора ЛЕГО в різних видах діяльності дітей дошкільного віку. Бібліотека методичних матеріалів. Освітня платформа «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-konstruktora-lego-v-riznih-vidah-dialnosti-ditej-doskilnogo-viku-441676.html>.

2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Інваріантний складник. Освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі». URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/867846>.

3. Безсонова О. Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Впроваджуємо оновлений Базовий компонент дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. № 7. 2021. С. 3-7.

4. Бесага І., Бутенко В. LEGO-технологія як засіб інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку. Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи. Суми : ФОП Цьома С.П., 2020. С. 23–26. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/10970/1/LEGO-%D0%A2%D0%95%D0%A5%D0%9D%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF%20%D0%AF%D0%9A%20%D0%97%D0%90%D0%A1%D0%86%D0%91%20%D0%86%D0%9D%D0%A2%D0%95%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%A3%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9A%D0%A3%20%D0%94%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%99%20%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%A8%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%94%D0%9E%D0%A8%D0%9A%D0%86%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%92%D0%86%D0%9A%D0%A3.pdf>.

5. Васильєва Н.А. Розвиваємо дітей за допомогою ТІКО-конструктора: консультація для педагогів і батьків. 2019. URL: <http://xn-->

80ahduoahv1d3d.xn--j1amh/?p=13888.

6. Види конструкторів. Обираємо конструктор за віком. Гіпермаркет дитячих товарів «Акушерство». URL: <https://www.akusherstvo.ru/guide/vidy-konstruktorov-vybiraem-konstruktor-po-vozzrastu/>.

7. Використання конструктора LEGO у роботі з дітьми дошкільного віку: методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів ЗДО / упоряд. Т.М. Богдан, Д.О. Галаган, Д.М. Ярошенко. Чернігів: Баликіна О.В., 2018. 60 с. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2728/1/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%20LEGO%20%D1%83%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D1%96%20%D0%B7%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8C%D0%BC%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B2%D1%96%D0%BA%D1%83.pdf>.

8. Вовкозуб О.Г. Розвиток конструктивно-моделювальної діяльності дітей дошкільного віку засобом роботи з LEGO : кваліфікаційна робота / наук. кер. доц., к.пед.н. Ю.С. Кулінка. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 86 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5601>.

9. Гарашенко Л., Літченко О. Художня праця як засіб формування предметно-практичної компетентності у дітей дошкільного віку. *Освітологічний дискурс*. 2019, № 3-4 (26-27). С. 110-120. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0rR2AlhuhjIJ:od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/download/639/549+&cd=17&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=opera>.

10. Гарбар Т. Опис досвіду роботи педагогічної діяльності

«LEGO – конструювання, як засіб пізнавального розвитку дітей дошкільного віку» URL: https://taharbar.blogspot.com/p/blog-page_36.html.

11. Голівець Л.В., Шевченко М.П. Праця як засіб формування предметно-практичної компетенції дітей дошкільного віку: методичні рекомендації. Осокорівка, 2020. 60 с. URL: [https://vseosvita.ua/library/praca-ak-zasib-formuvanna-predmetno-practicnoi-kompetencii-ditej-doskilnogo-viku-255778.html](https://vseosvita.ua/library/praca-ak-zasib-formuvanna-predmetno-prakticnoi-kompetencii-ditej-doskilnogo-viku-255778.html).

12. Голота Н.М., Брежнева О.Г., Машовець М.А. Сучасні підходи до формування сенсорно-пізнавальної компетентності дітей дошкільного віку. The XXXII International Science Conference «Actual problems of modern science and practice», June 29 – July 02, 2021, Boston, USA. С. 219-223.

13. Зоря Ю.М. LEGO як інноваційна технологія всебічного розвитку особистості дошкільника. Сайт «Виховуємо та навчаємо». URL: <https://doshkilnyk.in.ua/lego-ia-innovatsijna-tekhnohiiia-vsebichnoho-rozvytku-osobystosti-doshkilnyka/>.

14. Карабаєва І. Визначаємо рівень предметно-практичної компетенції старших дошкільників. Вихователь-методист дошкільного закладу. № 4 (квітень) 2018. URL: <https://emetodyst.mcfrr.ua/633284>.

15. Кідалова Н.І. Досвід роботи з проблеми: «ЛЕГО – технології в роботі вчителя-дефектолога». Запоріжжя, 2017. 13 с. URL: <http://vedmeduk.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%BE.pdf>.

16. Конструктивна діяльність. Заклад дошкільної освіти №39 комбінованого типу Ужгородської міської ради Закарпатської області. URL: <http://zhuravlyk.uz.ua/organizaciya-zhittyediyalnosti-ditej-v-dnz/kreativnij-rozvitok/konstruktivna-diyalnist/>.

17. Консультації для вихователів «Розвиток дітей за допомогою тіко – конструктора». Судилківський ЗДО «Колосок», 2020. URL:

https://sonechkosudulk.ucoz.ua/load/metodichna_robota/konsultaciji_dlja_vikhovateliv/rozvitok_ditej_za_dopomoگوju_tiko_konstruktora/6-1-0-9.

18. Консультація для батьків: «LEGO-конструювання інноваційна технологія різнобічного розвитку дітей дошкільного віку». URL: <https://fs02.vseosvita.ua/02001h6w-d66d.pdf>.

19. Корж Т.М. Методичні рекомендації щодо формування предметно-практичної компетенції дітей дошкільного віку. URL: https://repository.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2016/07/Korzh_Predmetno-praktychna-kompetentsiya.pdf.

20. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти). 2021. URL: <http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?news=методичні-рекомендації-до-оновленог>.

21. Методичні рекомендації щодо оцінювання рівня розвитку дитини старшого дошкільного віку за допомогою кваліметричної моделі. Додаток до листа МОН України 06.11.2015 № 1/9-535. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-535729-15#Text>.

22. Михальська С.А. Мовленнєва поведінка дитини як реалізований у взаємодії з оточенням вимір особистісної активності. *Psychological journal*. Volume 5. Issue 11. 2019. С. 203-215. URL: <https://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/view/753/463>.

23. Освітній проєкт «LEGO-конструктор як інноваційний ресурс в освітньому просторі закладу дошкільної освіти». Інтернет платформа «На урок». URL: <https://naurok.com.ua/proekt-vikoristannya-lego-v-zdo-256001.html>.

24. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 296 с.

25. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / кер. Рома О.Ю.; авт.кол.:

Близнюк В.Ю., Борук О.П., Гонгало В.Л. та ін. К.: The LEGO Foundation, 2016. 140 с.

26. Синько І.М. Навчальні та дидактичні ігри ІЗ LEGO. Очеретин. URL: <https://vseosvita.ua/library/navcalni-ta-didakticni-igri-iz-lego-dla-ditej-doskilnogo-viku-12106.html>.

27. Соколовська О. С. Виховання працьовитості дітей старшого дошкільного віку в процесі підготовки до навчання в школі. Herald of Zaporizhzhia National University. Pedagogical Sciences no. 1 (34). 2020. С. 311-317.

28. Сорочинська О.А., Гогола І.О., Семенович Я.О. Формування предметно-практичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобами художньої праці. URL: http://eprints.zu.edu.ua/33963/1/%D0%A1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%2C%20%D0%93%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%B0%2C%20%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%281%29.pdf.

29. Стебакова О. І., Бурсова С.С. Використання LEGO конструктору в освітньому процесі ЗДО. С. 196-199. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15547/1/45.pdf>.

30. Типи й основні відмінності дитячих конструкторів. AFK-Distribution. URL: <https://afk.ua/ua/blog/typy-i-osnovnye-otlichiya-detskih-konstruktorov>.

31. Формування конструктивних умінь дітей старшого дошкільного віку засобами дарів Ф. Фребеля. Наукова робота за участі у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності 012 Дошкільна освіта. 2020., 62 с. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/10.-FREBEL-KONSTRUYUVANNYA.pdf>.

32. Фурманюк С. Формування творчого мислення студентів у процесі художнього конструювання. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід», 13-14 березня 2019 року. С. 325-327. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/28565/1/Фурманюк%20С.М.%20Формування%20творчого%20мислення%20студентів%20у%20процесі%20художнього%20конструювання.pdf>.

33. Цюпак І.М. Тьюторство: сутність і особливості реалізації в дошкільній освіті. Формування професійної компетентності кадрового потенціалу дошкільної та початкової освіти у системі трансформаційних процесів : колективна монографія / За заг.ред. Л.Є.Петухової. Херсон: Видавництво ХНТУ, 2018. С. 180-194. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/10216/2_%D0%A6%D1%8E%D0%BF%D0%B0%D0%BA%20%D0%86.%D0%9C.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

34. Який конструктор вибрати для дитини? Розвиваємо пам'ять і логіку граючи. Інтернет-магазин іграшок «Лева - дитячі іграшки». URL: <https://leva.com.ua/ua/news/kakoj-konstruktor-vibrat-dlja-rebjonka-razvivaem-pamjat-i-logiku-igraja/>.

35. Зінченко О.О. Специфіка підтримки батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору. Програма Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «ФРЕБЕЛІВСЬКА ПЕДАГОГІКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИМОГИ, ТРЕНДИ, ПЕРСПЕКТИВИ» (20-21 квітня 2023 р., Україна, м. Івано-Франківськ, м.Херсон).

36. Зінченко О.О., Цюпак І.М. Наукові дослідження проблеми розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку. Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів Всеукраїнської

науково-практичної конференції «Освіта і виховання в інформаційному суспільстві в умовах воєнного та повоєнного стану», м. Рівне, 27-28 квітня 2023 р. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2023. С. 46-48.

37. Зінченко О.О., Цюпак І.М. Використання конструктора у роботі з дітьми дошкільного віку. Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції «РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» (7-8 листопада 2023 р., Україна, м. Івано-Франківськ).

ДОДАТКИ

Додаток А

Зміст освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»: предметно-практична, технологічна компетентність

Предметно-практична, технологічна компетентність — здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями, з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання.

Результатом сформованої предметно-практичної, технологічної компетентностей є творче самовираження через сформовані предметно-практичні та технологічні дії в самостійній і спільній з однолітками діяльності.

Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес і бажання до відтворення різних об'єктів навколишнього світу різними способами (конструювання, моделювання), засобами (різні види конструкторів), природним і штучним матеріалом та інструментами; емоційно реагує, переживає почуття радісного задоволення від процесу та результату власної і колективної предметно-практичної діяльності; надає перевагу у виборі цікавих, конструктивних, предметно-практичних завдань, які передбачають участь у суспільно значущій діяльності спільно з дорослими та іншими дітьми; виявляє інтерес і повагу до професій, демонструє позитивне емоційно-ціннісне ставлення до людської праці та професійної діяльності дорослих.

Сформованість знань: виявляє обізнаність з предметами та їхніми властивостями, зокрема з матеріалами, з яких виготовляють речі (пластик, папір, метал, тканина, гума, глина тощо); має уявлення про виготовлення предметів довкілля (елементарні способи їх обробки:

пошив, вирізання, видування тощо); знає та виконує правила техніки безпеки і роботи з інструментами. Розуміє важливість раціонального використання матеріалів, обережного ставлення до продуктів праці.

Навички: володіє видами предметно-практичної діяльності: конструювання (з будівельного матеріалу, з паперу (оригамі, паперопластика), з природного матеріалу, з деталей конструкторів тощо), наочне моделювання (конструкцій, моделей, наприклад, часу: ранок-день-вечір-ніч, пір року: зима-весна-літо-осінь тощо), проектування, технічної творчості (створення конструкцій, споруд, технічних елементів). Вміє визначати мету, прогнозувати кінцевий результат, планувати послідовність дій, узгоджувати власні дії з діями партнерів.

Демонструє сформованість уміння розглядати конструкції, виокремлювати їхні основні складові, співвідносити за розмірами, формами, розташуванням, аналізувати та оцінювати результат своєї роботи та роботи однолітків, вносити корективи, виправляти помилки. Турботливо ставиться до рукотворних виробів. Вміє використовувати зразки та намагається додати самостійні знахідки та рішення у створенні виробів, проявляє фантазію, винахідливість, імпровізує, використовуючи наявні ресурси, альтернативно застосовує предмети та матеріали, зважаючи на їхні властивості, генерує ідеї та заохочує товаришів бажанням їх реалізувати, прагне довести розпочату справу до логічного завершення.

Виокремлює потрібну інформацію про об'єкти довкілля з малюнку, плану, моделі, схеми, порівнює різні моделі одного й того ж самого об'єкта. Долучається до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору.

**Методичні рекомендації реалізації освітнього напрямку
«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» в ЗДО: предметно-
практична, технологічна компетентність**

Це здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями — з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань і завдань з моделювання. Види діяльності, в процесі яких створюються сприятливі умови для розвитку предметно-практичної та технологічної компетентності: предметно-практична, предметно-ігрова, конструктивна, художньо-практична, господарсько-побутова.

Підкреслимо важливі позиції щодо формування предметно-практичної та технологічної компетенції: формування компетентності відбувається у процесі вирішення конкретних практичних завдань, лише під час активної діяльності; високий рівень активності дітей зумовлюється посиленою мотивацією; проведення рефлексивного аналізу та самоаналізу діяльності впливає на якість її результатів.

Формування предметно-практичної та технологічної компетентності відбувається в різних видах активності, що пояснює пріоритетність проголошеного в Стандарті діяльнісного підходу. Головним завданням педагога є створення умов для прояву самостійності та прикладного застосування власних зусиль самими дошкільниками. Педагоги мають підтримати прагнення дитини приймати елементарні рішення, виявляти ініціативу, обирати на свій розсуд шляхи й засоби досягнення цілей, намірів, реалізувати власні потреби та інтереси.

Завдання щодо формування предметно-практичної та

технологічної компетентності мають інтегруватися з іншими видами діяльності. Інтеграція різних видів дитячої діяльності сприяє прояву самостійності та активності дітей, надає можливості використовувати отриману інформацію, забезпечує зв'язок з особистим досвідом, а також взаємодію дітей і дорослих. Не потрібно надавати перевагу розвитку певної компетентності (зокрема і завдяки створенню груп з пріоритетними напрямками розвитку), бо, як наслідок, це однобічний (за пріоритетним напрямом), а не різнобічний розвиток дитини.

Саме проектна діяльність забезпечує формування предметно-практичної компетентності на засадах інтеграції. Потрібно відмовитися від діяльності за зразком вихователя, а намагатися надавати дітям можливість вибору способу реалізації задуму.

Цінність проектування полягає в тому, що саме ця діяльність привчає дітей до самостійної, практичної, планової і систематичної роботи, виховує прагнення до створення нового або існуючого, але вдосконаленого виробу, формує уявлення про перспективи його застосування; розвиває морально-трудові якості, формує здатність оцінювати ідеї, виходячи з реальних потреб, матеріальних можливостей і умінь, вибирати найбільш технологічний, економічний спосіб виготовлення об'єкта, формує навички проектування, в процесі якого співвідносяться задум виробу та вимоги до нього зі способами втілення очікуваного результату.

Сформувати предметно-практичну та технологічну компетентності можна за допомогою технічної творчості, конструктивної діяльності, хендмейду, дизайн-діяльності та ін. Ці завдання можна виконувати як в індивідуальному форматі, так і в командній взаємодії.

Робота в малих групах — це одна з найпопулярніших стратегій, так як вона дає всім дітям, зокрема і сором'язливим, можливість брати участь у роботі, практикувати навички співпраці, міжособистісного спілкування, зокрема вміння активно слухати, виробляти спільну думку,

долати розбіжності, що виникли. Доцільно організовувати взаємодію в парах, між парами, у трійках, четвірках. Слід розпочинати з малих груп, які можна потім об'єднувати та змінювати, проводити ротацію лідерів груп.

Можна виділити такі види взаємодії у малих групах: моделювання, акції, трудовий десант, стимульні ситуації, творчі майстерні, освітні події. Для формування предметно-практичної та технологічної компетентності можна застосовувати такі методи та прийоми: алгоритм дій, генерування ідей, комбінаторика, творче моделювання, технічне моделювання, конструктивна творчість.

Не менш важливими є методи, які спрямовані на аналіз отриманих результатів: відеозвіт, ритуал «дякую за приємне заняття», щоденник успіху (досягнень та перспектив).

Оптимально насичене предметне розвивальне середовище залишається однією з найголовніших умов розвитку предметно-практичної та технологічної компетентності.

Унаочнення мети, способу та результатів діяльності можливо завдяки створенню куточків у освітньому середовищі: «Я хочу — Я зробив», «Хочу похвалитись», «Екран вибору», «Календар подій».

Ефективними засобами формування предметно-практичної та технологічної компетентності визначено: макети /моделі природних явищ та технічних процесів, алгоритми процесів, сегрегатори з побутовим дріб'язком, різні види конструкторів, набори будівельних матеріалів, колекції.

Позиція дорослого в діалоговій взаємодії з дитиною — важливий чинник набуття дошкільником предметно-практичної та технологічної компетентності.

Тому сьогодні як ніколи актуальним є правило: не надто керувати — що менше ми керуємо дітьми, то активнішу позицію вони займають в житті. Вимогливе й водночас шанобливе ставлення вихователів до

дитини, висловлювання довіри до її можливостей, надання права вибору (предметів для діяльності, способу діяльності, партнерів), спрямовування дій дітей на подолання незначних труднощів, доведення розпочатого до кінця, виховання терплячості — усе це сприяє ефективному формуванню у дитини предметно-практичної та технологічної компетентності.

Отже, оновлення змісту та освітнього процесу в закладах дошкільної освіти сприятимуть формуванню навичок предметно-практичної та технологічної діяльності, вихованню внутрішньої потреби й шанобливого ставлення до праці, навичок здійснення творчості, які мають прояв у грі, образотворчій, господарчо- побутовій діяльності, й загалом сприяють актуалізації та розвитку задатків і здібностей дитини.

Типи й основні відмінності дитячих конструкторів (за каталогом магазину AFK-Distribution)

Дитячий конструктор – один із лідерів попиту серед усіх категорій іграшок. Він дає дитині цікаву гру і розвиток одночасно. Сучасний ринок конструкторів рясніє наборами для різних вікових груп. Щоб ви могли легко наситити товарний асортимент свого магазину, ми допоможемо розібратися в основних типах конструкторів.

Конструктор із дерев'яних блоків

Оптимальний варіант для дитини від 1-1,5 років. Екологічні елементи з добре обробленою поверхнею і гладкою текстурою допоможуть освоїти малюкові основи конструювання і набути творчих навичок. Деталі вкрай прості, великі. Дрібні елементи не зустрінеш у таких наборах, що важливо для безпеки дітей цього віку.

Блокові конструктори

Також їх називають конструкторами з «цеглинок». Найбільш поширений тип. Конструктор представлений у вигляді набору пластикових блоків, що з'єднуються, з яких можна побудувати чимало різноманітних моделей: за інструкцією або послуговуючись фантазією. Виробники випускають набори для дітей від 1,5 років. Для найменших – великі та міцні блоки. Для 4-річних і старше купують класичні набори з невеликими деталями. Завдяки різноманітності тематики і рівнів складності, обмежень у віці для блокових конструкторів не існує.

Магнітні конструктори

Рекомендовані для дітей від 3-4 років. Розвивають здатність мислити нестандартно. Допомагають познайомитися зі складними геометричними формами: ці знання знадобляться дитині в школі. Переважно представлені наборами деталей з магнітним з'єднанням. З

них можна збирати різні моделі та фігури по інструкції: від будівель до транспорту і тварин.

Шарнірні конструктори

З'єднання деталей в них нагадує суглоби: елементи міцно скріплюються, але при цьому залишаються рухливими. Такі конструктори добре розвивають просторове і оригінальне мислення. Виробники створюють набори для різних вікових груп: від 1,5 і від 3 років. Однак найчастіше діти проявляють інтерес до наборів із шарнірними деталями з 4-річного віку.

Розвивальні конструктори

По суті, всі типи відносять до розвиваючих. Але в цьому випадку мова піде про два варіанти.

1. Лабіринти. Спочатку дитині слід зібрати головоломку з деталей, а після розв'язати її (наприклад, прокотити кулю). Додаткові серії дозволяють ускладнювати початкову споруду. Вікові рамки: 5-14 років.

2. Електронні. Призначені для дітей від 6 років. Дозволяють безпечно долучитися до світу електроніки та фізичних дослідів, зрозуміти головні принципи різних явищ (світла, звуку тощо).

Конструктори з болтовим з'єднанням

Набори з металевих або пластикових деталей, які потрібно з'єднувати болтами і гайками, призначені для дітей від 5 до 12 років. Є універсальні варіанти, але сьогодні більш поширені невеликі набори, що дозволяють зібрати один певний макет (наприклад, машинку).

Види та характеристика конструкторів для дітей дошкільного віку (за каталогом магазину «Лева - дитячі іграшки»)

Розробники ігор постійно пропонують нові різновиди конструкторів. Змінюються матеріали, можливості і функціональність. Абсолютно для кожної дитини будь-якої статі і віку знайдеться той, який припаде до душі і стане улюбленою розвагою.

В першу чергу дитячі комплекти розрізняються за матеріалом. Від нього залежить якому віку він найбільш підходить. Наприклад, набір дрібних металевих деталей не повинен потрапляти в руки хлопчиків і дівчаток трьох-чотирьох років. На цей випадок передбачені магнітні варіації з елементами великих розмірів. Вони легше в збірці, зрозуміліше, яскравіше.

При виборі матеріалу необхідно керуватися його безпекою для здоров'я дітей. Абсолютно нетоксичні варіанти з дерева. Такі набори представлені в самому широкому віковому діапазоні. Збірка деяких з них викликає труднощі навіть у дорослої людини, змушуючи згадувати основи точних наук: математики, фізики, механіки.

Для підвищення рівня освіти конструктори діляться на наступні види:

- електронні;
- анатомічні;
- 3-d конструктори.

До першого типу (*електронні*) відносяться набори деталей, які дозволяють освоїти первинні знання про робототехніку. Вироби з них після складання можуть приводитися в рух. Для цього будуть потрібні додаткові дії: програмування через телефон, освоєння сил природи або вивчення можливостей хімічних реакцій і фізичних взаємодій тіл.

Анатомічні конструктори корисні дітям, які проявляють інтерес до будови людського організму. Якщо юний вундеркінд шукає джерела інформації в книжках, відеороликах, аудіо програмах, то такий конструктор допоможе йому швидше розібратися в багатьох тонкощах. Він підключає до потоку інформації тактильні відчуття. Значить дитина швидше розбереться і легше запам'ятає відповіді на питання, що цікавлять її. Такі іграшки часом служать методичним матеріалом на медичних курсах, коледжах. Після складання готовий виріб може служити наочним прикладом або прикрасою приміщення відповідного призначення.

3d конструктори - це віяння сучасних технологій. З них можна зібрати зменшену копію реального об'єкта, відчувши себе справжнім інженером або архітектором: транспортні засоби, будівлі, пам'ятки. Готову модель не соромно помістити на саме видне місце в будь-якому інтер'єрі, а його збірка змусить працювати мозок на повну потужність. Буде потрібно шукати інженерні рішення і підключати максимум своїх навичок. Тому такі іграшки цікаві не тільки дітям, а й дорослим. До цього виду також відноситься кульковий неокуб.

3d конструктори здатні розвивати творчі таланти дітей. Також для цих цілей можна застосовувати 3d ручки. Багато моделей придатні для того, щоб в завершенні будівництва їх прикрасили. Деякі різновиди дають свободу фантазії представляючи собою набір деталей без інструкції для збірки. Це дозволяє самостійно придумати ідею і втілити її в життя, побудувавши будинок своєї мрії. Найбільш успішними в розробці таких іграшок є: Lego; Bioblo; Plus-Plus.

Конструктори для самих маленьких (1-3 роки)

Набори для малюків спрямовані на розвиток дрібної моторики, мовних функцій, координації. Їх елементи яскраві, великі, барвисті, а головне безпечні, адже багатьом з них доведеться потрапити в рот до маленького будівельника.

Правила вибору: Гра не повинна бути перевантажена кількістю деталей. Дитині потрібна можливість самостійно розібратися в способі їх з'єднання і принципі зчипки. При цьому не варто відмовляти їй в допомозі, всіляко стимулювати в ігровій формі інженерні навички і в жартівливій формі пояснювати логічний ланцюжок. Зіткнувшись з труднощами і залишившись перед ними на самоті, дитина втомиться і втратить інтерес до гри.

Немає необхідності купувати пакет з великою кількістю варіацій збірки. Досить двох для того, щоб дітям вникнути в суть процесу.

Важливо, щоб колірна гамма була по-справжньому яскравою з переважанням відтінків червоного кольору. Вони сприяють посиленню уваги.

Навіть найдрібніша деталь не повинна цілком вміститися в рот дитини - це неписане правило безпеки. Однак кожна з них окремо повинна зручно поміщатися в маленькій ручці.

Безпека матеріалів, з яких виконаний конструктор понад усе. Основа і забарвлення повинні бути нетоксичними. Тому довіряти можна лише зарекомендувавшим себе виробникам з ім'ям.

Найбільш придатними варіантами для молодшої вікової ступені є дерев'яні конструктори великих і яскравих форм, за умови що застосовані при фарбуванні на виробництві матеріали відповідають встановленим нормам безпеки. Дітям також цікаво возитися з магнітними деталями завдяки їх чудовим здатностям «прилипати» і «відштовхуватися» одна від одної. Допустимі пластикові варіації, але тільки в тому випадку якщо вони представлені відомим перевіреним виробником. Вони використовують якісний безпечний матеріал.

Якщо дитина вже в ранньому віці проявляє здатності до творчості, то її захоплять іграшки без схем для збірки, що вимагають фантазії та уяви.

Класифікація видів конструкторів за способом кріплення, за матеріалом виготовлення та формою (за каталогом магазину)

Серед усього різноманіття дитячих конструкторів можна розділити їх на види за способом кріплення, за матеріалом виготовлення та формою.

Види за матеріалом

1. М'які тканеві. Ці вироби складаються з великих деталей без гострих країв. Матеріалом служить текстиль, а як наповнювач використовується синтепон або інший м'який синтетичний матеріал. З такого конструктора можна зводити прості споруди. Його часто використовують у дитячих садках та в ігрових кімнатах.

2. Дерев'яні. Деталлями виступають будівельні блоки, конуси, арки та інші елементи з дерева. Як матеріал виготовлення застосовується дуб, береза або сосна. Ціни на такі вироби виправдовують їхню якість. Такий конструктор не фарбується чи фарбується безпечними фарбами. Дерев'яні деталі безпечні для малюків, вони великого розміру та придатні для ігор дітей від 2 років.

3. Металеві. Вони складаються з безлічі дрібних деталей: пластин, перемичок, гайок, ключів, болтів. Збирати готову конструкцію непросто, але підсумковий результат точно вразить малюка. Металеві деталі мають великий термін придатності. Щоправда, такі конструктори будуть цікаві дітям з 7 років. Тому що наявність болтів та гайок створює невеликі труднощі при збиранні. Металеві конструктори можуть продаватися у різних комплектаціях: для створення як однієї, так і кількох комбінацій.

4. Керамічні. Вироби із кераміки вважаються найбільш екологічно чистими. Конструктори випускаються у вигляді різних будівельних наборів та іноді доповнюються деталями з інших матеріалів.

5. Пластикові. Це найпопулярніший матеріал для конструктора.

Для створення елементів використовується міцний безпечний пластик. З пластику виробляється всім відомий конструктор Lego у різних серіях.

Види за формою

1. Геометричні фігури чи плоскі деталі. Складаються з плоских фігур різних кольорів із пазами та без. Можуть являти собою геометричні фігури, пазли, частини композиції (наприклад, частини обличчя – очі рот та ін.). Деталі таких іграшок також великі. Можуть виготовлятися із пластику, спіненого пінополістиролу, дерева. Їх збирають переважно на підлозі чи твердих поверхнях.

2. Кубики. Це найпростіший конструктор. Кубики можуть бути дерев'яними, пластмасовими або виготовленими з тканини. Крихітки складають їх у ряд, ставлять один на інший, зводять будинки, замки. У цю ж групу відносяться і будівельні набори, що включають циліндри, конуси, арки, бруски та інші елементи.

3. Блокові. Прості та універсальні конструктори, що складаються з блоків різного кольору з шипами та трубками для фіксації. Елементи бувають як маленькі, і великі. Крім блоків, деякі виробники доповнюють іграшки мініфігурами людей, машин, тварин. Це дає дитині більший простір фантазії. Іноді набори різних виробників сумісні один з одним.

4. Криволінійні (контурні). Цікавий конструктор складається з трубочок, що гнуться, або гнучких елементів. З них можна робити різні фігури, які при згині не ламаються.

5. Лабіринти. Готова конструкція призначена для скочування куль, м'ячів чи машин. Може складатися із кількох рівнів. Розвиває фантазію, тому що дозволяє дитині спорудити лабіринт за своїм, а не готовим шаблоном.

6. Електронні. Це головоломка, для вирішення якої знадобляться базові знання фізики. Конструктор є електросхемами, які можна збирати в різних комбінаціях, наприклад, щоб запалити лампочку або включити рух гвинта. Без допомоги дорослих маленькій дитині не впоратися, але

процес складання і готовий результат йому дуже сподобається. Зазвичай такі конструктори купуються для дітей шкільного віку.

Види за способом кріплення

1. Суглобові. Сполучні елементи нагадують суглоби. У тому числі конструюються макети тварин, транспорту, об'ємні постаті.

2. Болтові. Елементи з'єднуються між собою за допомогою болтів. Процес складання розвиває кмітливість і дрібну моторику. Для дітей менше такі конструктори виготовляються із пластику з великими елементами. Старші хлопці можуть уже розбиратися і з металевими.

3. Магнітні. У елементи вбудовані магніти, завдяки чому вони й з'єднуються між собою. Прикладом є набори з неодимових магнітних кульок, літер або паличок. Такий конструктор дозволяє споруджувати геометричні фігури, об'ємні будови. Конструктори на магнітах рекомендуються дітям віком від п'яти років. Маленькі діти можуть ковтати магніт, а це небезпечно.

4. На липучках. Такі конструктори складаються із пластикових кульок-реп'яхів. Між собою вони кріпляться липучками (на краях кожного шипа є гачок). Такі конструктори дуже популярні, з них можна збирати різні об'ємні фігури, з якими можна грати. Конструктор на липучках розвиває фантазію.

5. На присосках. Маленькі деталі із силікону можна кріпити на кахель, дзеркало, монітор, скло, а деякі навіть до тіла. Діти збирають із цього конструктора ракети, автомобілі, мости, прикраси.

6. Пазові. Це конструктори, що фіксуються між собою за допомогою пазів. Сюди можна віднести пазли, всім відомий конструктор Lego та його аналоги. Пазовий спосіб фіксації один із найнадійніших. З такими конструкторами дитина може створювати рольові ігри. Сюди можна віднести і гнучкі конструктори на кнопках.

7. Без кріплень. Це класичні конструктори, що являють собою різні кубики, які просто ставляться віч-на-віч.

Характеристика видів «LEGO-конструювання»

Конструювання за зразком полягає в тому, що дітям пропонують зразки будівель, виконаних з деталей конструктора і показ способів їх відтворення. У даній формі конструювання забезпечується пряма передача дітям готових знань, способів дій. У дітей формуються узагальнені способи аналізу об'єктів і узагальнені уявлення про них, необхідні для успішного здійснення конструювання. Велику роль в цьому відіграє засвоєння дітьми схеми обстеження зразків, побудованої за принципом: від загального - до частин - до загального.

Конструювання за моделлю полягає в наступному: дітям у якості зразка пропонують модель, в якій обриси окремих її елементів приховано від дитини. Цю модель діти повинні відтворити з наявного у них конструктора. Таким чином, дитині пропонують певну задачу, але не дають способу її вирішення.

Конструювання за задумом володіє великими можливостями для розгортання творчості дітей, для прояву їх самостійності: вони самі вирішують, що і як вони будуть конструювати. Але створення задуму майбутньої конструкції і його здійснення - досить важке завдання. Задуми дітей нестійкі і часто змінюються в процесі діяльності.

Конструювання за умовами полягає в наступному: не даючи дітям зразка споруди, малюнків і способів її конструювання, визначають лише умови, яким споруда повинна відповідати і які, як правило, підкреслюють практичне її призначення (наприклад, сконструювати міст певної ширини для пішоходів і транспорту). Завдання конструювання в даному випадку виражаються через умови і носять проблемний характер, оскільки способів їх вирішення не дається.

Конструювання за кресленнями і наочним схемами. З деталей конструктора відтворюються зовнішні та окремі функціональні

особливості реальних об'єктів, можливості для розвитку внутрішніх форм наочного моделювання. Ці можливості найбільш успішно можуть реалізовуватися при навчанні дітей спочатку побудови простих схем-креслень, що відбивають зразки будівель, а потім, навпаки, практичному конструюванню за схемами і кресленнями. В результаті такого навчання у дітей розвиваються образне мислення і пізнавальні здібності, тобто вони починають конструювати і застосовувати зовнішні моделі в якості засобу самостійного пізнання нових об'єктів.

Конструювання за темою. Дітям пропонують загальну тематику конструювання. Вони самі створюють задуми конкретних будівель з конструктора і способів їх здійснення. Основна мета конструювання по заданій темі - актуалізація та закріплення знань і умінь. Навчання спілкуванню один з одним, повага свого і чужого праці. Педагог керує практичною діяльністю дітей та їх взаємодією, орієнтує дітей на коректну взаємодію в процесі конструювання і в момент обговорення результату роботи. З одного боку, педагог спонукає дитину до активної позиції, ставить його в умови, які спонукають приступити до діяльності. З іншого - виховує відповідальність, вміння підкорятися вимогам колективу, проявляти взаємодопомогу, допомагати тим, кому важко, знаходити способи самовираження. Це дуже важливий результат спільної конструктивної діяльності. Інакше кажучи, педагог вирішує завдання формування і розвитку у дітей комунікативних та регуляторних здібностей і моделювання різних типів взаємодії дітей.

Отже, використання конструкторів LEGO в навчально-виховному процесі дозволяє в цілому підвищити рівень комунікативної компетентності дітей, формує уявлення дітей про навколишній світ, та їх відношення до тієї або іншої проблемної ситуації, сприяє навичкам активної та творчої колективної взаємодії, розвитку творчого потенціалу дітей і підвищенню рівня їх соціальної адаптації.

**Алгоритм спільної інтелектуально-творчої діяльності педагогів,
батьків, вихованців.**

Мотивація, доброзичлива, ввічлива атмосфера співпраці дорослих і дітей не лише сприяла формуванню конструкторських навичок, а й особистісному розвитку дошкільників, формуванню комунікативної компетентності, самостійності, організованості, цілеспрямованості, організованості, розвитку творчих здібностей, критичного мислення.

Розроблений алгоритм можна застосовувати при проведенні різних форм активної діяльності з використанням LEGO-конструктора.

Рекомендації вихователям щодо організації конструювання з дітьми

Усі заняття з різних видів конструювання мають бути емоційно насиченими за рахунок збагачення їх художніми текстами, обігрування різних ситуацій, використання нетрадиційних матеріалів.

У процесі конструювання слід використовувати метод проблем-ного спілкування з дітьми. Педагог повинен підтримувати активний діалог, використовуючи відкриті запитання, що потребують відповіді у довільній формі та не містять у собі натяку на правильну відповідь, і навідні запитання: «Як ти вважаєш, якщо...», «Якщо зробити ось так, що буде?», «Як потрібно перевернути (поставити) цю деталь, щоб отримати таку фігуру, як на малюнку?», «Що потрібно доробити?», «Що змінилося?» тощо. Отримавши відповідь, педагог просить дитину обґрунтувати її.

Слід поступово збільшувати рівень самостійності дітей у процесі конструювання:

- відтворення об'єкту, повторюючи за вихователем весь процес конструювання;

- відтворення об'єкту, повторюючи процес побудови у пам'яті, але є можливість звернутися за допомогою до вихователя (кількість запитань можна обмежити заздалегідь);

- самостійне відтворення вже готового об'єкту (завдання на кшталт «зроби такий самий»);

- виконання творчих завдань — завдання пропонуються без зразка, дитина працює за уявленням, але має дотримуватися заданих умов, скажімо, «побудуй високий будинок» або «побудуй гараж для цієї машини».

Тривалість заняття з конструювання, насамперед, залежить від

настрою дитини та ступеня її «занурення» у процес. Якщо час вийшов, а дитина із захопленням продовжує самостійно створювати нові об'єкти, не слід переривати її творчу діяльність.

Конструювання на певному етапі може перейти в інший вид діяльності, зокрема в ігрову. Так, діти починають гратися зі спорудженими об'єктами, вигадувати їм назву, розповідати про них. Ігрову діяльність з виготовленими конструкціями слід заохочувати.

Уміле використання педагогом різних видів конструювання та прийомів навчання дає змогу збагатити досвід дошкільників у конструюванні, розвинути увагу, точність сприймання, вміння порівнювати, аналізувати, планувати свою діяльність, а головне — сприяє розвитку конструкційних здібностей та креативності дітей.